

Indblik

Nye samarbejder mellem specialtilbud og musik- og kulturskoler
for at understøtte trivsel hos skolebørn med autisme og ADHD

'Et bedre liv med kultur' | Kulturmetropolen 2025

Albertslund, Furesø, Glostrup, Halsnæs, Herlev, Ishøj, Roskilde og Rødovre

Overblik

December 2022

Modelforsøget "Mød Musikken" afrundes, hvor 70 skolebørn (0.-9. klasse) har deltaget i et 16-ugers forløb med musiske fællesskaber, hvilket har ført til bemærkelsesværdige forbedringer i trivsel blandt flere elever. Kimen til "Furesø-modellen" er sået.

Oktober 2023

Erfaringer fra "Furesø-modellen" og den lokale kontekst videreføres og skaleres til et regionalt udviklingssamarbejde med navnet "Kulturmetropolen møder musikken". Alle medlemskommuner yder stor opbakning til den nye trivselsindsats!

Marts 2024

Kulturmetropolen igangsætter et fælles uddannelsesforløb (det første af sin slags) for 25 kulturskoleundervisere fra otte musik- og kulturskoler. Her klædes underviserne på til at facilitere musiske fællesskaber i mødet med skolebørn med især autisme og ADHD.

Maj 2024

Vi får foretræde for Folketingets Sundhedsudvalg, hvor foreløbige erfaringer og resultater fra vores samarbejder mellem specialtilbud og musik- og kulturskoler fremlægges for udvalget.

August 2024

Kickoff-arrangement for "Kulturmetropolen møder musikken" på Rødovregård med deltagelse af engagerede Kulturmetropol-folk fra alle medlemskommuner – en dag med faglige oplæg, politiske taler, bobler og fællesskab.

December 2024

Mere end 100 skolebørn fra specialtilbud fra alle medlemskommuner afrunder forløb med musiske fællesskaber, som er gennemført på tværs af Kulturmetropolen i efteråret 2024.

Januar 2025

En ny fireårig aftaleperiode for Kulturmetropol-samarbejdet kommer på plads, Glostrup er med som ny medlemskommune, Region Hovedstaden støtter vores skolesamarbejder med en større bevilling og lokale prioriteringer i flere medlemskommuner går i samspil med den nye indsats, hvor fællesskaber med musik og billedkunst bruges til at understøtte trivsel.

Forord: En handlestærk og mere sammentømrede Kulturmetropol

Medvind til ny trivselsindsats

Vi er meget stolte over, hvordan vores højt skattede samarbejde med Kulturmetropolen står stærkt og klar til 2025 og en ny fireårig aftaleperiode.

På bagkant af et hektisk efterår – hvor landspolitiske vinde fordrede rettidig og forsigtig planlægning i vores politiske og administrative grupper – har vi allerede oplevet en succesfuld og velbesøgt RÅ Festival i starten af februar samt modtaget en anseelig bevilling til vores sundhedsindsats af Region Hovedstaden.

Men vigtigst af alt: I år kan vi med stor begejstring byde Glostrup velkommen som ny medlemskommune! Dermed består Kulturmetropolen af otte sjællandske kommuner, som på mange måder udgør et mere sammentømrede og handlestærk samarbejde end hidtil.

Sidste år afprøvede vi en ny trivselsindsats, hvor skolebørn med især autisme og ADHD i specialklasser fik mulighed for at deltage i musiske fælles-skaber som en del af deres skolegang.

Den store tilslutning til indsatsen samt de positive tilbagemeldinger gav glædeligt genlyd hos Region Hovedstaden, og takket være opbakning fra deres regionsråd og kulturpulje, kan vi nu videreføre og understøtte de mange nye skolesamarbejder.

Et stigende antal af vores børn og unge udredes med diagnoser, og trivsel og mental sundhed er i den grad trådt frem som en udvidet samfundsopgave – hvilket nylige anbefalinger fra Trivselskommissionen også eftertrykkeligt understreger.

Kulturmetropolen er med i den fælles udvikling af løsningsforslag, hvor der afprøves og tænkes nyt.

Kulturmetropolen er med i den fælles udvikling af løsningsforslag, hvor der afprøves og tænkes nyt.

Et fælles samlingspunkt

Vores ønske for 2025 og den nye aftaleperiode er, at vi kan bygge videre på dette imponerende arbejde, som vi har været fælles om at igangsætte og i dag står som medejere af, og fortsat udvikle Kulturmetropolen som samlingspunkt for et fagligt stærkt og fremgangsrigt samarbejde mellem vores kommuner.

Denne rapport tilbyder et indblik i Kulturmetropolens aktuelle arbejde med kultur som sundhedsfremme – vi ønsker god læselyst!

Kulturmetropolens politiske forpersonskab

Pia Skourup (V)

Viceborgmester og formand for Kultur- og Fritidsudvalget i Ishøj Kommune

Tine Hessner (B)

Formand for Kultur-, Fritid- og Idrætsudvalget i Furesø Kommune

Michele Møller Amundsen (A)

Formand for Kultur- og Fritidsudvalget i Herlev Kommune

Vi ved, det virker

Virker det?

Det spørgsmål møder jeg ofte. Virker musikken, skaber den bedre trivsel for vores skolebørn?

Spørgsmålet er både et plets kud og et fejlskud. Hvad nu hvis vi på samme måde spørger: "Virker dansk-undervisning?" eller "virker sport, bliver vores børn sundere af at gå til fodbold?".

Ja, danskundervisning udvikler sproget, sport er godt for sundheden og musik skaber bedre trivsel – hvis vi som fagprofessionelle ellers kan lykkes med, at få det til at virke.

Men det er hamrende svært at få noget til at virke, hvis man i årtier ikke har beskæftiget sig med det i praksis – sådan *rigtig* beskæftiget sig med det.

Dette er tilfældet med musikken, der på trods af sin lovmæssige plads på skoleskemaet, konsekvent er blevet forbigået i fagfællesskabet siden 00'erne, en surdej på årelang køl, udtørret og udsultet som resultat af fortsatte forringelser af faget på lærer- og pædagoguddannelserne.

Så hvis dit barn er diagnosticeret med autisme eller ADHD, og har sin skolegang i et specialtilbud, så er musikken blevet en forsvindende lille del af barnets 10 år lange grundskole.

Dette faktum vil overraske nogle og burde chokere de fleste.

Hvorfor så det – er det ikke lige meget, om de har musik i skolen, så længe de lærer at regne og skrive?

Det ville være en legitim indvending, hvis vi som samfund anså skolens eneste opgave som værende læreanstalt for de boglige fag.

Det gør vi bare ikke, og grunden til jeg fremhæver dette misforhold er, at med musikken som fælles sprog understøtter vi det, som er allersværest at arbejde med hos netop skolebørn med autisme og ADHD: sociale kompetencer og klassefællesskab.

Dette er en kerneopgave for det stigende antal dybt engagerede og hårdtarbejdende grundskoler, der

driver specialtilbud, ofte benævnt gruppeordninger, for elever med bl.a. autisme og ADHD.

I dagens Danmark kan de fleste specialtilbud ikke gribe til denne mulighed, hylderne er tomme. Vi har akut mangel på lærere og pædagoger og generelt 'fagligheder til samtidens skole', passende rammer og lokaler forsvinder også, så vi bliver i klasselokalerne og synger en sang på skrupp akkompagneret af YouTube.

Lad mig skrive dette oplyst: Musikken er ikke en mirakelkur. Vi er ikke fromme.

Den gør ikke noget i sig selv, men den muliggør et spillerum for livsgivende og dødvigtige måder at være til på, at eksistere som barn, som menneske med fællesskaber.

Det er jordnært og universelt, det handler om at kunne være et "vi", det at få og pleje venskaber, dele følelser, oplevelser, grin og gråd med hinanden – måske for livet.

Vi er efterhånden mange, der siden begyndelsen i 2022 har arbejdet (forsøgt os frem) med det her – på tværs af skoler, kommuner og fagligheder. Et bredt samarbejde.

Virkeligheden taler sit tydelige sprog – vi må turde prøve det uprøvede, hvis vi skal lykkes med at skabe en bedre skole for den voksende gruppe af børn og unge, der er i behov for særlige pædagogiske og undervisningsmæssige tilrettelæggelser.

Og som crescendo for denne argumentation har musikken – og billedkunsten, scenekunsten, skrivekunsten osv. – den tusindårige kvalitet, at den virker ikkemedicinsk, og hverken kræver udredning, diagnosticering, segregering eller faste spisetider.

Så?

...vi ved, det virker.

Nu skal vi få det til at virke – på vores skoler sammen med vores elever. Det er opgaven.

Jimmie Nolsø

Projektchef – 'Et bedre liv med kultur'
Kulturmetropolens sundhedsindsats

Skolesamarbejder 2024/2025

Vi startede ud med musikken og udvider nu med billedkunsten – flere skoler vil gerne indgå i samarbejdet, og oversigten herunder udgør et øjebliksbillede.

Albertslund Kommune:

Albertslund Musikskole og Herstedvester Skole og (i 2025) Albertslund Billedskole

Furesø Kommune:

Furesø Musikskole og Lille Værløse Skole samt (i 2025) Sønderøskolen

Glostrup Kommune:

Glostrup Musikskole og (specialtilbud på vej) – indsats under opstart

Halsnæs Kommune:

Musik- og Billedskolen Halsnæs og Magleblæk Skole/Basen samt (i 2025) Lillebjerg Skole

Herlev Kommune:

Herlev Musikskole og Gl. Hjortespringskole og (i 2025) Herlev Billedskole

Ishøj Kommune:

Ishøj Kulturskole og Strandgårdskolen samt (i 2025) Gildbroskolen

Roskilde Kommune:

Kulturskolen Roskilde og Fjordskolen Hedeang, Østervangsskolen samt Gadstrup Skole

Rødovre Kommune:

Rødovre Musikskole og Valhøj Skole og (i 2025) Heerup Museum

I 2024 lykkedes vi med:

- Deltagelse fra mere end 100 skolebørn og 40 kulturskoleundervisere, lærere og pædagoger fra 9 forskellige specialtilbud og 7 musik- og kulturskoler.
- Sammenlagt ca. 450 timer til aktiviteter med skolebørn i specialtilbud og udvikling af forløb med musiske fællesskaber i tværfaglige lærerteams.
- 25 kulturskoleundervisere deltog i Kulturmetropolens første uddannelsesforløb i 2024 og kan nu arbejde med specialområdet ud fra aktuelle erfaringer og faglighed.

I 2025 arbejder vi med:

- At understøtte og videreføre alle skolesamarbejder fra efteråret 2024 og invitere nye skoler med – interessen er stor.
- At udvide de kunstneriske aktiviteter og fællesskaber med billedkunsten – vores billedkunstskoler er uvurderlige medspillere i denne indsats.
- At invitere lærere og pædagoger fra specialtilbud med på Kulturmetropolens fælles uddannelsesforløb (sidste år var forløbet kun målrettet kulturskoleundervisere).
- At tilrettelægge en ny række koordinerede aktivitetsforløb med musik og billedkunst for skolebørn i specialtilbud i perioden september-december (ud fra et "kulturpas-tema").

450 t

25 x

Musiske fællesskaber under afprøvning

Alle skolesamarbejder er tilpasset den lokale kontekst med opmærksomhed på de deltagende skolebørn og deres forskelligartede behov og udfordringer.

Til højre side ses tre af de musiske fællesskaber (formater/modeller), der er under afprøvning.

EKSEMPEL 1

(kort format)

- Elever fra specialtilbud: 2-3
- Klasse trin og alder: 3.-5. klasse trin og 9-12 år
- Undervisere fra musik- og kulturskole: 1
- Lærere og pædagoger fra specialtilbud: 0
- Varighed: 15 min. pr. gang (en gang om ugen)
- Grupper: Tre grupper med tre elever (ni i alt), der hver har 15 min. (sammenlagt 45 min. / 1 lektion)
- Aktiviteter: Sammenspil på få instrumenter

3 x

3.-5. klasse trin

1 x

  3 x 15 min.

EKSEMPEL 2

(mellem format)

- Elever fra specialtilbud: 4-6 elever
- Klasse trin og alder: 4.-7. klasse trin og 10-14 år
- Undervisere fra musik- og kulturskole: 2
- Lærere og pædagoger fra specialtilbud: 2
- Varighed: 45 min. pr. gang (en gang om ugen)
- Grupper: En gruppe, der spiller sammen som et band.
- Aktiviteter: Sammenspil på mange instrumenter, sanglege og bevægelse

6 x

4.-7. klasse trin

2 x 2 x

EKSEMPEL 3

(langt format)

- Elever fra specialtilbud: 14-18 elever
- Klasse trin og alder: 3.-4. klasse trin og 8-12 år
- Undervisere fra musik- og kulturskole: 4
- Lærere og pædagoger fra specialtilbud: 6
- Varighed: 60 min. pr. gang (en gang om ugen)
- Grupper: Tre grupper (ca. 6 elever pr. gruppe), der først har fælles aktiviteter, hvor alle 18 elever deltager, og dernæst undervises i grupper på forskellige soloinstrumenter.
- Aktiviteter: Sanglege og bevægelse samt soloundervisning (alene eller i par).

18 x

3.-4. klasse trin

4 x 6 x

  + 1:1

Kommuner	Musik- og kulturskole	Specialtilbud (gruppeordning)	Antal deltagende kulturskole-undervisere	Antal deltagende lærere/ pædagoger fra specialtilbud	Antal deltagende skolebørn fra specailtilbud	Klasse / alder
Albertslund	Albertslund Musikskole	Herstedvester Skole	3	5	12 (to hold + solo)	3.-5. kla. / 8-11 år
Furesø	Furesø Musikskole	Lille Værløse Skole	2	4	16 (to hold)	5.-7. kla. / 10-14 år
Halsnæs	Musik- og Billedskolen Halsnæs	Magleblik Skole (Basen)	2	3	11 (to hold + solo)	0.-1. kla. / 6-8 år
Herlev	Herlev Musikskole	Gl. Hjortespringskole	2	2	8 (to hold)	4.-7. kla. / 10-14 år
Ishøj	Ishøj Kulturskole	Strandgårdskolen	4	6	18 (tre hold + solo)	3.-4. kla. / 8-10 år
Roskilde	Kulturskolen Roskilde	Fjordskolen Hedevang	3	2	20 (tre hold)	1.-2. kla. / 7-10 år
		Østervangsskolen	2	2	7 (et hold)	1.-2. kla. / 7-10 år
		Gadstrup Skole	1	0	1 (solo)	3. kla. / 11 år
Rødovre	Rødovre Musikskole	Valhøj Skole	1	0	9 (et hold)	3.-6. kla. / 9-12 år

Den første omgang med musiske fællesskaber under overskriften “Kulturmetropolen møder musikken” blev gennemført i perioden september-december 2024, hvor hvert forløb havde en varighed på 10-12 uger afhængigt af bl.a. efterårsferie og aflysninger.

Lotte Hedegaard-Sørensen, lektor og Ph.d. i inklusion og specialpædagogik, ser rigtig gode takter i Kulturmetropolens arbejde med musiske fællesskaber for skolebørn i specialområdet:

”Der er for mig at se ingen tvivl om, at adgangen til fællesskaber med for eksempel musik og billedkunst kan være utrolig betydningsfuld i et barns liv og for barnets mod på tilværelsen. Fordelen ved musik og billedkunst er, at aktiviteterne kan skabe et rum, der øger trivsel og deltagelse i fællesskaber. Og det vel at mærke på en måde, hvor barnets ’problemer’ ikke er i fokus, men derimod glæde, fællesskab og engagement i en fælles sag.”

I en serie der hedder Pædagogisk Indblik på Århus Universitet, DPU, har Lotte Hedegaard-Sørensen lavet en forskningsoversigt samt podcast, der netop viser, hvordan fag og fællesskaber kan være med til at understøtte inklusion og trivsel.

Klik eller scan

I bogen “Inklusion og eksklusion: Deltagelse eller udskillelse i undervisningen” (Frydenlund) beskriver Lotte Hedegaard-Sørensen mere grundigt, hvordan netop inklusion og specialpædagogisk arbejde kan tænkes pædagogisk med deltagelse i fag og fællesskaber.

Klik eller scan

De pædagogiske principper vi arbejder med og udvikler på

1

Mød eleverne med "almindelige" aktiviteter – det normale kan vise sig at virke særligt (godt).

2

Understøt psykologisk tryghed ved at give plads til forskellige måder at deltage i fællesskabet – herunder "udveje" for de børn, der kan have brug for at trække sig (pauser).

3

Tilbyd eleverne tydelige og forventelige rammer for deltagelse – både når det gælder aktiviteter samt de samme voksne og børn fra gang til gang. "Gentagelse er guld" og de samme aktiviteter kan roligt udforskes mange gange.

4

Inviter eleverne ind i fællesskabet ved at give tid til scenskift. Brug gerne 5 min. på en uformel leg/snak, hvilket (bagefter) kan skabe ro og koncentration om musikken, billedkunsten o.a.

5

Sæt fokus på børnenes glæde og (små personlige) succesoplevelser i deltagelsen – det vil ofte fremme deres trivsel og engagement og rangere højere end indlæring af specifikke færdigheder/kundskaber.

Styrkerne ved et bredt samarbejde – udtalelser fra lærere og ledere

Anja Reiff

Leder Kulturskolen Roskilde

"Vores samarbejde har vist så lovende perspektiver, at forløbene allerede er blevet forlænget og tidsrammen udvidet. Det hele er kommet i stand, fordi både lærere og kulturskolelærere har været enige om, at der er stort potentiale i samarbejdet, og fordi der har været voksende interesse fra de involverede elever for at fortsætte – både i grupper og soloundervisning."

Morten Tømmering

Lærer Valhøj Skole

"Samarbejdet mellem vores skoler har været meget givende. Eleverne har set frem til at skulle have musik, stemningen har været tryk og flere af børnene har fået nogle succesoplevelser med på vejen, hvilket øger deres selvtillid og selvværd."

Tormod Vinsand

Leder Rødovre Musikskole

"Det, at spille sammen og indgå i et fællesskab, hvor den enkelte elevs rolle er lige så vigtig som de andres, giver en oplevelse af glæde og sammenhold – også på tværs af klasser og alder. Det har vist sig at være et værdifuldt frirum for denne gruppe af børn, som vi alle gerne vil gøre mere for."

Jes Gram

Udviklingsleder Furesø Kommune

"Det har været en øjenåbner at opleve de kompetencer som kulturskoleunderviserne har, og hvor forholdsvis nemt de kan efteruddannes til denne gruppe af børn og unge og udgøre en kommunal-kulturel-værdi med varig effekt."

Emilie Schou Svejstrup

Afdelingsleder Lille Værløse Skole

“Samarbejdet mellem Lille Værløse Skole og Furesø Musikskole skaber en unik ramme, hvor musikken fremmer fællesskabet og kan virke forebyggende over for mistrivsel, samtidig med at børnene får nye redskaber til tænkning og kreativ problemløsning. På sigt kan erfaringerne bruges til at understøtte inklusion og trivsel i en bredere skolekontekst. Det er et inspirerende eksempel på, hvordan skole og kultur kan smelte sammen til gavn for alle.”

Mette Kirstine Kjelkvist Bloch

Faglig leder af Basen på Magleblík Skole

“Samarbejdet mellem Halsnæs Musik- og Billedskole og Basen har vist flere positive betydninger for eleverne, bl.a. en oplevelse af øget trivsel gennem de kreative aktiviteter med musikken, som en kilde til glæde og selvudtryk. På sigt kan disse oplevelser bidrage til børnenes personlige udvikling, styrke deres sociale kompetencer og give dem værdifulde erfaringer, som de kan tage med sig videre i livet.”

Jacob Heide Madsen

Leder Musik- og Billedskolen Halsnæs

“Børnene har kunnet deltage i musikken umiddelbart og uden forudsætninger, hvilket har været med til at styrke deres glæde og trivsel her og nu – og ligeledes givet dem noget motorisk, kropsligt og kognitivt på den længere bane.”

Line Danner

Kulturskoleunderviser Musik- og Billedskolen Halsnæs

“Jeg oplever, at eleverne har udviklet sig sprogligt, motorisk og socialt i forløbet. Genkendelsens glæde i sange, bevægelser og struktur har skabt tryghed og givet børnene større mod på udfoldelse og aktiv deltagelse. Børnene har været glade og musikken har fungeret som en bro til at skabe kontakt. Det er virkningsfuldt at kunne kommunikere, sætte rammer og udvikle fællesskab med andet end ord.”

Martin Juhl

Leder Herlev Musikskole

Mads Holm Nygaard

Afdelingsleder Gl. Hjortespring-skole

“Samarbejdet mellem vores skoler har sikret, at børnene kunne afprøve det at indgå i et forpligtende fællesskab med musikken som fælles sprog. Det var også en stor oplevelse for børnene at afslutte forløbet med en lille optræden for deres kammerater på skolen. Alt i alt meget vellykket, og noget vi gerne fortsætter i et eller flere formater i det kommende skoleår.”

Ulrik Skat Bojsen-Møller

Leder Albertslund Musikskole

“Samarbejdet mellem vores to institutioner har været et godt eksempel på, at 2+2 nogle gange giver mere end 4. Et forløb som dette styrker børnenes trivsel positivt på så mange planer. Vi har fået beretninger om forbedret interaktion mellem eleverne og hvordan musikken har højnet deres glæde ved at gå i skole. Så vi kom hurtigt frem til, at samarbejdet måtte fortsætte – og det er vi så igang med nu.”

Anne Dalsgaard Bergland

Kulturskoleunderviser Herlev Musikskole

“Børnene dukkede op hver gang og var energiske, glade og deltagende. Vi oplevede meget lidt modstand på aktiviteterne og kunne helt glemme, at vi havde med børn på specialområdet at gøre. Alle børnene var helt med på at optræde, så vi sluttede af med en fremvisning, hvor de modtog store klapsalver og high fives af deres kammerater og lærere.”

Anna Daub Svanholt

Leder Ishøj Kulturskole

Gitte Sivkjær

souschef og underviser Ishøj Kulturskole

“Vi har oplevet børn, der er blomstret og shinet i det musiske samvær på ganske kort tid. De er mødt op med lyst og glæde, og har med musikken oplevet at være en del af noget større. Det har været en fornøjelse at blive mødt af deres begejstring, smilene, koncentrationen og den umiddelbare glæde ved at skabe og spille.”

Nye uddannelsesforløb – faglighed og kompetencer til samtidens skole

2024

Kulturmetropolen er med til at igangsætte **det første kursus af sin slags**:

25 kulturskoleundervisere fra otte kommuner deltager i et 4-dages kursus, hvor de klædes på til at facilitere musiske fællesskaber for og med børn og unge med især autisme og ADHD.

2025

Til efteråret afholdes et mere praksisnært kursus, denne gang i tæt **parløb med Professionshøjskolen Absalon**. Læringsmålet er, at udvikle og afprøve (tværæstetiske) aktiviteter med musik og billedkunst med fokus på at inkludere børn/unge i udsatte positioner og facilitere passende deltagelsesmuligheder for alle i brede børnefællesskaber.

Besøg hos hinanden

Det er lykkedes over al forventning med **skiftende værtskab**, og indtil videre har vi haft kursusdage hos Furesø Musikskole, Ishøj Kulturskole, Kulturskolen Roskilde og Rødovre Musikskole.

Udpluk af vores oplægsholdere

Mehdi Owliaie

Centerleder UNIKOS, Det Nationale Videncenter for Autisme & ADHD

“Grundlæggende viden og forståelse om børn med autismespektrumforstyrrelser (ASF)”.

Lotte Hedegaard-Sørensen

Lektor i specialpædagogik, DPU

“Inkluderende musikundervisning og specialpædagogisk indsigt”.

Frida Mølgaard Gravesen

Projektleder TrygFondens Børneforskningscenter

“Et forskningsblik på trivsel i skolen, den aktuelle trivselskrise og vigtigheden af trivselsarbejdet”.

Billeder af kulturskoleundervisere fra alle medlemskommuner

Opbakning fra Region Hovedstaden

Regionsrådet i Region Hovedstaden støtter de nye samarbejder mellem specialtilbud og musik- og kulturskoler med **450.000 kr.** i 2025.

Målet

At skabe varige samarbejder og nye kunsttilbud, der **fremmer inklusion, trivsel og fællesskab** for børn og unge i specialtilbud. Derudover skal kulturskoleundervisere faglighed oprustes i forhold til det specialfaglige område, samt bidrage til viden om kunstens trivselsfremmende potentialer.

Nybrud

Sidste år kaldte vi indsatsen for 'Kulturmetropolen møder musikken'. I år bliver navnet **"Inklusion gennem kunst - Styrkelse af trivsel for skolebørn i specialtilbud"**, billedkunsten kommer med som fællesskabende aktivitet, der bliver et kulturpas-tema, et nyt og mere praksisnært uddannelsesforløb for kunstfaglige lærere, pædagoger og undervisere, og endnu flere skolebørn i specialtilbud skal have mulighed for at deltage.

Marianne Frederik (Ø)

Forperson for Udvalget for Trafik og Regional Udvikling i Region Hovedstaden

"I Region Hovedstaden arbejder vi for at skabe bedre trivsel og lige muligheder for alle borgere – også for børn og unge, der har særlige behov. Derfor er jeg glad for, at vi kan støtte Kulturmetropolens indsats for at give skolebørn med autisme og ADHD mulighed for at deltage i kunstneriske fællesskaber.

Kultur og fællesskab skal være for alle, og dette projekt bidrager til

at gøre en reel forskel for nogle af vores mest udsatte børn. Med en bevilling på 450.000 kr., svarende til 60% af budgettet, sikrer vi, at flere børn får adgang til kreative fællesskaber, der fremmer både inklusion og trivsel.

Jeg ser frem til at følge udviklingen og håber, at det kan inspirere til lignende initiativer på tværs af regionen."

Region Hovedstadens støtte

Regionsrådet i Region Hovedstaden ønsker at understøtte et **rigt, kreativt og levende kulturliv** for hele hovedstadsregionen, der skaber sammenhæng og tilgængelighed for alle borgere. Kulturlivet i Region Hovedstaden skal ikke blot være et fællesskab for de få, men en platform, der også bidrager til at **fremme trivsel hos regionens udsatte borgere** gennem kunstneriske fællesskaber og aktiviteter.

Professionshøj- skolen Absalon kvalificerer indsatsen med ny forskning

Nyt parløb med det innovative forskningsmiljø
'Bevægelse, kreativitet og æstetik i pædagogisk arbejde'
ved Professionshøjskolen Absalon.

Forsknings- artikel på vej

I løbet af foråret indsendes en forskningsartikel til **Tidsskriftet Specialpædagogik** som er nysgerrige på viden og fund i regi af Kulturmetropolens arbejde. Artiklen skal gennem et peer review, og kan forventeligt publiceres til august.

Praksis er nøglen

I begyndelsen af året samlede vi 18 kulturskoleundervisere fra **alle Kulturmetropolens medlemskommuner** til en fælles udviklingsdag. Praksis er nøglen, og i samarbejde med vores forskerhold afdækkes og udvikles tidssvarende pædagogiske principper (se s. 14-15).

Uddannelsesforløb til efteråret

Sammen med Absalon tilrettelægger vi et uddannelsesforløb i efteråret, og inviterer mere end **30 lærere, pædagoger og undervisere** fra alle Kulturmetropolens medlemskommuner med.

Mikkel Snorre Wilms Boysen

Leder af forskningsmiljøet
"Bevægelse, kreativitet og æstetik i pædagogisk arbejde"
og forfatter til bl.a. bøgerne
'Vovemod og handlekraft' (2020)
og 'Pædagogisk entreprenørskab' (2022).

Thomas Thorsen

Lektor, forskningsmedarbejder
og forfatter til bl.a. bogen
'Musikken i pædagogikken' (2024).

Vi ved det: Deltagelse i kulturaktiviteter kan fremme trivsel og mental sundhed (‘wellbeing’)

Culture for Health

Det omfattende Culture for Health-metastudie fra 2022 gennemgår 310 internationale undersøgelser om kunst/kultur aktiviteter. Rapporten viser med al tydelighed, hvordan bl.a. musik og billedkunst er kulturelle praksisser, der veldokumenteret kan fremme socialt engagement og relationer mellem mennesker, med store potentialer for at afhjælpe bl.a. stress og angst.

Klik eller scan

Trivselskommissionen

Trivselskommissionens aktuelle arbejde peger på:

- Vi står over for en udvidet samfundsopgave, som kalder på brede samarbejder på tværs af fagligheder.
- Anbefaling nr. 16 “Kommunal prioritering af kulturtilbud for børn og unge”, herunder [...] “fokus på at styrke fællesskabende aktiviteter” (s. 102).

Klik eller scan

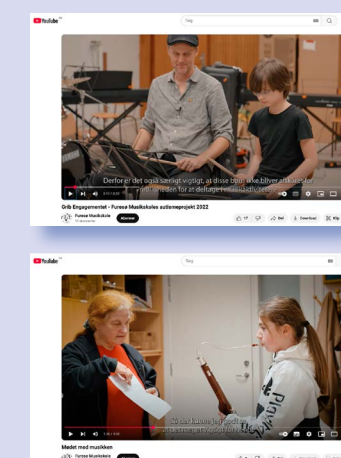

Musik, teater og billedkunst til børn med særlige behov – inspiration og aktiviteter

“Vi har kun kradset i overfladen”

- Furesø Kommune og Aarhus Kommune udgav publikationen som opsamling på deres deltagelse i den landsdækkende børne-ungeindsats ‘Grib Engagementet’ (2021-2022).
- 42 kommuner var med, 40 millioner blev afsat til forsøg, to kommuner valgte som de eneste at kigge i retning af specialområdet.

Klik eller scan

Video-dokumentarer: Se hvordan det startede med “Furesø-modellen”

Videograf og dokumentarist Mikkel Arnfred fik mulighed for at følge flere af skolebørnene fra Lille Værløse Skoles specialtilbud fra november 2022 til april 2023.

Klik eller scan

For at se de to videoer

Vi arbejder for, at alle børn kan deltage i fælles- skaber med musik og billedkunst – uanset hvilken slags skole de går i

Hvad siger loven?

- Fagene musik og billedkunst er jf. **Folkeskoleloven** § 5, Stk. 2 obligatoriske fag fra 1.-6. klassetrin og fra 7.-9. klassetrin kan de vælges som 2-årige valgfag (hvis skolerne kan udbyde fagene). **Loven gælder også for specialundervisning.**
- **Men i praksis er det svært...** skolerne kæmper for at løfte de praktiske/ musiske fag, dels pga. mangel på lærere og pædagoger med den nødvendige faglighed, og dels fordi fagene i specialundervisningen ofte kræver noget andet/mere end i almenundervisningen.
- En ting er undervisning i fagene, en anden ting er at få musikken og billedkunsten til at understøtte **trivsel og fællesskab** for elever med bl.a. autisme og ADHD, som måske aldrig har prøvet det før.

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vi var med, da **Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK)** i december 2023 afholdte den stort anlagte konference "Når skolen (også) er praktisk: Motivation og deltagelsesmuligheder for alle elever", hvor vi præsenterede "Furesø-modellen".

KL

"Hvert andet barn i specialtilbud får offentlig forsørgelse 10 år efter 9. klasse", heraf er godt 20 % førtidspension – det viser KL i deres analyse fra 2024 "10 år efter specialtilbud"

På landsplan var der i skoleåret 2022/2023 ca. **32.500 børn og unge i specialtilbud (0.-9. klassetrin)**. Hver fjerde krone går nu til specialundervisning (26,6 % af de samlede folkeskoleudgifter).

Klik eller scan
KLs analyse "10 år efter specialtilbud"

Fra 2010 og frem er diagnosticering af børn og unge med autisme og ADHD mere end fordoblet

Autisme og ADHD diagnosticeres som **medfødte neuro-psykiatriske udviklingsforstyrrelser** og er *ikke psykiske sygdomme* (jf. den kommende ICD-11 2025/2026, International Classification of Diseases).

Social- og Boligstyrelsen udgav i 2023 publikationen '**Anbefalinger for god kvalitet i indsatsen for børn og unge med ADHD og/eller autisme**', som også er vejledende i vores arbejde og tilgang.

Klik eller scan

Fire korte nedslag om de to diagnoser

- Det er i høj grad autisme og ADHD, der driver de markante stigninger i psykiatriske diagnoser blandt børn og unge. På landsplan findes der ca. 21.500 børn og unge mellem 6-17 år med en autisme-diagnose og ca. 26.000 i samme aldersgruppe med en ADHD-diagnose (2023-tal). Der er tegn på, at omkring 25-30 % af børn og unge med autisme også udviser ADHD-symptomer og omvendt.
- Rigtig mange skolebørn i et specialtilbud vil have autisme eller ADHD (nogle vil have begge diagnoser), og har ydermere **en øget risiko for komorbiditet – dvs. samtidige andre vanskeligheder eller tillægsdiagnoser**, som f.eks. angst, depression, stress samt øvrige psykiske lidelser.
- En person med autisme eller ADHD (eller begge diagnoser) vil **opleve forskellige adfærdsmæssige og kognitive udfordringer**, f.eks. i forhold til kommunikation, opmærksomhed, eksekutive funktioner, sociale færdigheder, motorik og sansebearbejdning.
- Autisme og ADHD ses **begge som spektrum-diagnoser, hvor autisme betegnes som en gennemgribende udviklingsforstyrrelse og ADHD som en specifik udviklingsforstyrrelse**. Det vil sige, at selvom der er fællestræk og bestemte karakteristika, der anvendes til at beskrive og genkende autisme og ADHD, vil der være et bredt spektrum af forskellige måder, de to udviklingsforstyrrelser kan komme til udtryk hos den enkelte person.

Klik eller scan

KLs analyse "Udvikling i psykiatriske diagnoser blandt børn og voksne"

Statistikken i vores medlemskommuner

Fra Indenrigs- og sundhedsministeriets Benchmarking-enhed 2023-analyse "Andel elever i segregeret special-undervisning".

Hovedresultat fra analysen:

I skoleåret 2022/2023 modtog 5,1 % af grundskoleeleverne på landsplan i 0.-9. klasse segregeret specialundervisning, hvilket er den højeste andel i analyseperiodens 12 skoleår.

5,1 %

Klik eller scan

Læs mere om andel elever i segregeret special-undervisning

Albertslund Kommune

3.410 elever i almen 2022/2023
221 elever i special 2022/2023
5,9 % elever i specialtilbud 2020-2023

Herlev Kommune

3.684 elever i almen 2022/2023
249 elever i special 2022/2023
6,2 % elever i specialtilbud 2020-2023

Furesø Kommune

5.759 elever i almen 2022/2023
350 elever i special 2022/2023
5,7 % elever i specialtilbud 2020-2023

Ishøj Kommune

2.878 elever i almen 2022/2023
132 elever i special 2022/2023
4,7 % elever i specialtilbud 2020-2023

Glostrup Kommune

2.487 elever i almen 2022/2023
137 elever i special 2022/2023
5,3 % elever i specialtilbud 2020-2023

Roskilde Kommune

10.621 elever i almen 2022/2023
434 elever i special 2022/2023
3,9 % elever i specialtilbud 2020-2023

Halsnæs Kommune

3.119 elever i almen 2022/2023
214 elever i special 2022/2023
6,7 % elever i specialtilbud 2020-2023

Rødovre Kommune

5.086 elever i almen 2022/2023
298 elever i special 2022/2023
5,4 % elever i specialtilbud 2020-2023

‘Et bedre liv med kultur’

Er navnet på Kulturmetropolens sundhedsindsats, der har været en central del af det regionale udviklingssamarbejde mellem vores kommuner siden 2020.

Tøv’ ikke med at kontakte

Projektchef for ‘Et bedre liv med kultur’ ved Furesø Kommune

Jimmie Nolsøe

Telefon: 2291 6009

Mail: jnl2@furesoe.dk

Tak til ...

Region Hovedstaden for at støtte vores skolesamarbejder, Professionshøjskolen Absalon for at kvalificere vores indsats med forskning, og et særligt tak til det store antal kulturskoleundervisere, lærere, pædagoger og elever hos de mange specialtilbud og musik- og kulturskoler, der er gået forrest i hele denne afsøgning af en ny trivselsindsats!

Kulturmetropolen 2025-2028

Medlemskommunerne har indgået en ny fireårig aftaleperiode for 2025-2028, hvor sundhedsindsatsen videreføres og udvikles sammen med Kulturmetropolens øvrige indsatser. De otte kommuner er Albertslund, Furesø, Glostrup, Halsnæs, Herlev, Ishøj, Roskilde og Rødovre.

Klik eller scan

Læs rapporten som e-publication

Kulturmetropolen